

Uudistuva RDA-kuvailustandardi

28.11.2018

Tiedonhallinnan ohjausryhmä

Marja-Liisa Seppälä

Kuvailusääntöpalvelu

Kansainvälinen muutos

- RDA Toolkit -palvelun ulkoasu ja rakenne muuttuu
 - 3R-projektin (RDA Toolkit Restructure and Redesign) pääfokus palvelun käytettävyyden parantaminen
 - Kuvailusääntötekstimäisyydestä linkittyvän metatiedon manuaaliksi
- RDA laajenee uusille kuvailualueille ja kuvailukumppaneille
 - Esim. paikka ja ajanjakso uusina kuvailualueina
 - Halu palvella muitakin metatietotuottajia kuin kirjastoja
- Kuvailu uudistuu vain sen verran kuin sitä on mahdollista uudistaa nykyisiin tallennusformaatteihin (esim. MARC 21 -formaattiin) tukeutuvissa järjestelmissä
 - Ei suuria kuvailun rakenteen tai kuvailuprosessin muutoksia tässä vaiheessa!

RDA:n uutuuksia

- **Keskeneräinen** englanninkielinen versio: <https://beta.rdatoolkit.org/>
- Kuvailusääntöpalvelun alustava kartoitus beta-versiosta:
 - Ks. <https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu/Huomioita+uudesta+RDA%3Asta>
- Uutuuksina mm.
 - 13 entiteettiä (kuvailun kohdetta) aiemman 7 entiteetin sijaan, sekä 400 uutta elementtiä
 - Elementtien pakollisuudet poistettu ja vaihtoehtoisia ohjeistuksia lisätty
 - Vaihtoehdot mahdollistavat RDA:n joustavan soveltamisen (mm. muualla kuin kirjastoissa) ja asteittaisen kuvailun uudistamisen, mutta vaativat paljon yhteistä linjaamista
 - Sovellusprofiilit uutena ohjeistustyyppinä antavat kuvailijalle räätälöityjä otoksia säännöistä
 - Esim. ydintason kuvailuun liittyvät kuvailusääntökohdat koottuna yhteen
 - Keventävät RDA-sääntöjen käyttöä
 - Elementtejä joihin voi merkitä automaattisesti/koneellisesti tuotettua metatietoa

Muutosten aika 2019-2020

- Kansainvälinen aikataulu määrittää aikataulun Suomessa
 - Uudistunut englanninkielinen RDA Toolkit julkaistaan huhtikuussa 2019
 - Nykyistä RDA Toolkit -palvelua voi käyttää **todennäköisesti** vuoden 2020 loppuun asti (tarkkaa ajankohtaa ei vielä tiedetä)
- Uuden RDA:n suomennos pyritään julkaisemaan kesällä/syksyllä 2019
 - Linjaukset, esimerkit ja sovellusprofiilit lisätään suomennokseen syksyn 2019 aikana
- Uuden RDA:n käyttöönottoajankohta päätetään kussakin tietokannassa erikseen
 - Käyttöönoton tapahduttava todennäköisesti **viimeistään** vuoden 2020 lopulla kansainvälisen aikataulun vuoksi

Askeleet uuteen RDA:han

Aikataulu elää edelleen

- Kuvailusääntötekstin ja RDA Toolkit -palvelun suomentaminen
 - Kuka: Kansalliskirjaston Kuvailusääntöpalvelu
 - Milloin: keväällä - kesällä 2019
- Kansallisten linjausten, esimerkkien ja sovellusohjeiden päivitys
 - Kuka: Kuvailun kansalliset asiantuntijaryhmät (Kusti, Kumea, Sisku ja Muusa)
 - Milloin: kesällä - syksyllä 2019
- Esittelevät RDA-koulutukset
 - Kuka: Kansalliskirjasto
 - Milloin: keväällä 2020
- Takautuvat konversiot
 - Kuka: Kukin tietokanta päättää konversioiden laajuuden ja tarkan ajankohdan
 - Milloin: 2020

Miksi RDA uudistuu

- Kuvailun muutos on välttämätöntä, jotta kirjastot voivat tukea tiedonsaantia jatkossakin
 - Yhteistyö muiden metatietotuottajien kanssa tehostaa kuvailua ja tuo metatietoon uusia näkökulmia
 - Kansainvälisen RDA-standardin mukainen yhdenmukainen metatieto antaa kattavat hakutulokset
- RDA varmistaa kuvailujen hyödyllisyyden tiedonhaun kannalta
 - RDA ei anna tallentaa yhtään elementtiä, joka ei tukisi tiedonhakua
- Uudistuva RDA mahdollistaa
 - hakutulosten selailun vähentämisen ryhmitellyillä hakutulostauksilla
 - täsmähakutulokset tarkemmilla haun rajauksilla
 - runsaammat tiedonhakupolut uusilla laatumetatiedoilla

Sisällöt esiin ryhmitellyillä hakutuloksilla

Nyt

Sovitus

E-kirja

McEwan, Ian ; Lindholm, Juhani
2003

Sovitus

DVD

Wright, Joe, ohjaaja. ; Hampton,
Christopher, käsikirjoittaja.
2008

Sovitus

kirja

McEwan, Ian ; Lindholm, Juhani
2013

Sovitus

kirja

McEwan, Ian ; Lindholm, Juhani
2002

- Atonement (Sovitus)

Romaani

McEwan, Ian, kirjoittaja

- Sovitus

Teksti ; suomi

Lindholm, Juhani, suomentaja

+ Sovitus

Nide

2002

- Sovitus

Verkkoaineisto

2003

- Atonement (Sovitus)

Elokuva

+ Atonement / Sovitus

Liikkuva kuva ; englanti, suomi

Wright, Joe, ohjaaja. ; Hampton,
Christopher, käsikirjoittaja.

RDA-ideaali

*Version nimeke
uutena elementtinä
RDA:ssa 2019*

Täsmähakutulokset tarkemmilla haun rajauksilla

Nyt

Aineistotyyppi

Tekijä

Aihe

Alue

Valmistusvuosi

Aiheen aika

Kieli

Aineistotyyppi

Sisällön tyyppi

Tallenteen tyyppi

Tekijä

Tekijän rooli

Aihe

(Aiheena oleva asia, aika, paikka, tekijä, teos tms.)

Paikka

Valmistuspaikka

Aineiston sijaintipaikka

Henkilön syntymäpaikka

Ajankohta

Valmistusvuosi

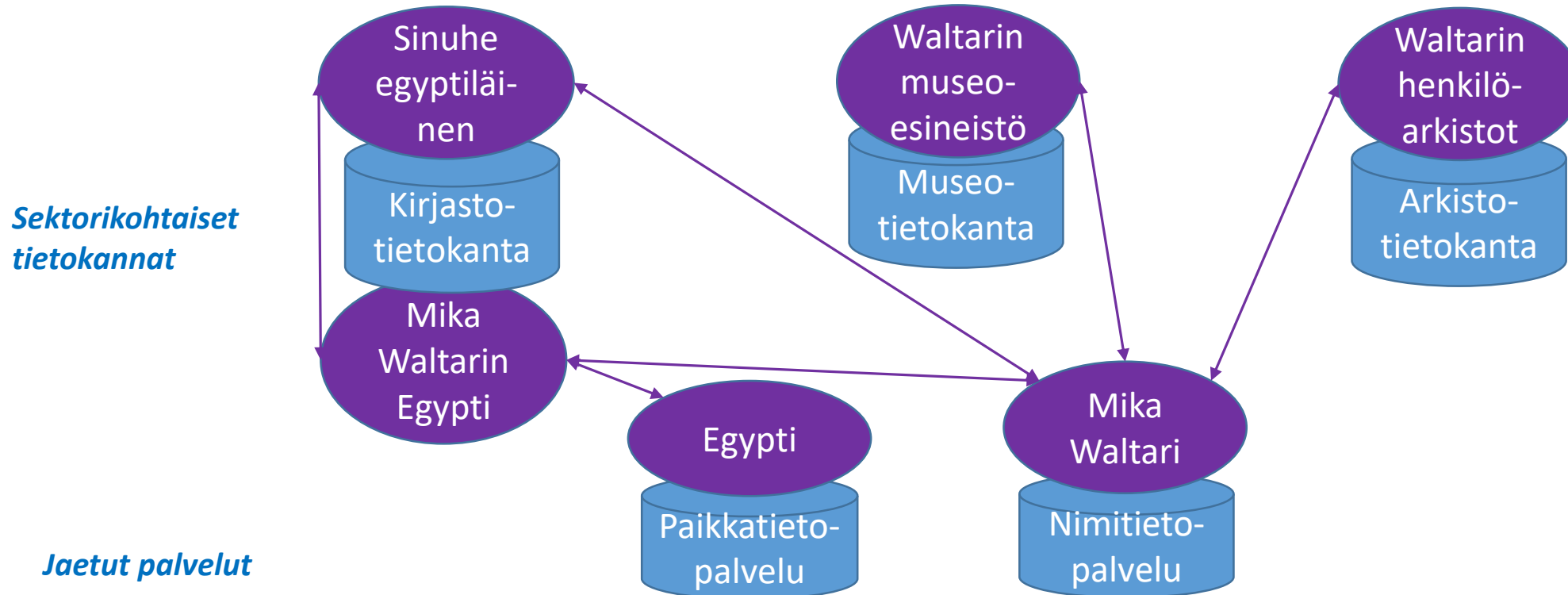
Organisaation aloitus/lopetusvuosi

Kieli

RDA-ideaali

*Aika ja paikka uusina
identifioitavina
kohteina RDA:ssa 2019*

Runsaammat tiedonhakupolut uusilla laatumetatiedoilla

RDA-kuvailustandardi lisää metatietojen linkittymistä tukemalla

- *metatiedon yhteismitallisuutta **jaetuissa palveluissa** (Nimitieto- ja Paikkatietopalvelut RDA-laadunvarmistuksen piiriin RDA:ssa 2019)*
- *metatiedon yhteentoimivuutta **sektorikohtaisten tietokantojen välillä***

Reunaehdot kuvailun muutokselle

- RDA ei pysty vaikuttamaan tiedonhakuun, jollei
 - tuotantojärjestelmä
 - mahdollista tietomallia, joka pohjautuu entiteetti-suhde-mallille
 - mahdollista tehokasta kuvailutietojen yhdistelyä, kontekstualisointia ja linkittämistä
 - tietomalli
 - toteuta entiteetti-suhde-rakennetta
 - säilytä RDA-kuvailun rikkautta ja hienojakoisuutta
 - asiakasliittymä
 - toisinnassa kuvailutiedon uudistuvaa rakennetta
 - hyödynnä tuotettua kuvailutietoa kaikessa rikkaudessaan.
- Edellyttää muutoksia nykyisessä tuotanto- ja tiedonhakuympäristössä

RDA:n uudistumisen kustannukset kirjastoille

- Kansallisten linjausten tekoon osallistuminen kuvailun kansallisissa asiantuntijaryhmissä (syksy 2019)
- RDA:han perehtyminen (kevät 2020)
 - Opittavana mm. uusi kieli ja uusia käsitteitä
 - Kansalliskirjaston esitteleviin koulutuksiin osallistuminen
 - Koulutuspäivien sessiot katsottavissa myös jälkikäteen verkosta
 - Organisaation omien työohjeiden päivitys
- Mahdolliset tietokantakohtaiset konversiot (2020)

Säästöt kirjastoille

- Kansallinen lisenssi RDA Toolkit -palveluun
 - Kirjastoille ilmainen käyttö kevästä 2019 alkaen
- Kansallisten työohjeiden keskittäminen RDA Toolkit -palveluun
 - Kuvailuprosessin sujuvoituminen
 - Kuvailusäännöt ja työohjeet voidaan linkittää toisiinsa
 - RDA:n käyttö lisääntyy -> metatiedon yhtenäisyys paranee
- *RDA on suomalaisten kirjastojen kuvailua yhdistävä tekijä, kun järjestelmät ja tietomallit/formaatit muuttuvat lähivuosien aikana*

Kiitos.

marja-liisa.seppala [ät] helsinki.fi

kuvailusaannot-posti [ät] helsinki.fi

Kuvailusääntöpalvelun verkkosivut:

<https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu/RDA%3An+uudistuminen>